

T. PENAR, *Semitic Philology and the Hebrew Fragments of Ben Sira*, Rome 1975, Biblical Institute Press, XVI+115.

Ks. Tadeusz Penar, profesor Seminarium duchownego w Pelplinie, ogłosił drukiem w Rzymie pod powyższym tytułem swoją dysertację doktorską opracowaną na Pap. Instytucie Biblijnym pod kierunkiem prof. M. Dahooda.

Autor w swej rozprawie zajął się oceną filologiczną odnajdywanych fragmentów najpierw w Kairze (1896 r.), następnie w Qumran (1962) i w Masadzie (1965). Teksty te wydane przez takich uczonych jak I. Levi (*Text of the Book of Ecclesiasticus*, Leiden 1904), czy F. Vattioni (*Ecclesiastico. Testo ebraico con apparato critico e versioni greca, latina e siriana*, Napoli 1968) oraz Y. Yadin (*The Ben Sira Scroll from Masada*, Jerusalem 1965) były już przedmiotem studiów uczonego A. A. Di Lella (*The Hebrew Text of Sirach. A Text-critical and Historical Study*, Hague 1966).

Wielki postęp, jaki nastąpił w ostatnich czasach w północno-zachodniej semitologii, postawił przed biblistami postulat uwzględniania w egzegezie ksiąg biblijnych osiągnięć tej semitologii, zwłaszcza jej filologii. Szczególnie ten kierunek badań prezentuje dziś promotor ks. Penara wspomniany prof. Dahood, czy to w swoim studium nad księgą Przysłów (*Proverbs and Northwest Semitic Philology*, Rome 1963) czy zwłaszcza w swoim trzypomowym komentarzu do Psalmów (*Psalms I—III. The Anchor Bible*, Garden City, New York 1966, 1968, 1970).

Ten kierunek badań zaprezentował w swej pracy nad Syrachem Ks. Penar. Poddał mianowicie filologicznej analizie więcej niż sto wierszy z tej księgi i wykazał w świetle paralel ugarycko-fenickich, że teksty uważane przez dotychczasową biblistykę za zepsute są faktycznie dobrze przechowane. Autor Syracha posiadał głęboką wiedzę języka hebrajskiego i był zaznajomiony z różnymi jej subtelnosciami.

Badania Ks. P. nad tekstem Syracha są nowością w biblistyce. Wprawdzie można wysunąć przeciw tej metodzie wątpliwości, czy ona w tak późno powstałej księdze jest właściwą. Księga bowiem Syracha została w pierwszej połowie II wieku przed Chr., a napisy ugaryckie i fenickie są od nich czasowo znacznie odległe. Ks. P. słusznie jednak zaznacza, że można przyjąć wpływ pośredni, tj. poprzez wcześniejszą literaturę biblijną. Gdy się bowiem porówna ze sobą księgi biblijne, to się musi skonstatować, mimo dzielącego je czasu powstania, stosunkowo wielkie podobieństwo językowe. Można jednak przyjąć w księdze Syracha także wpływ bezpośredni, gdyż autor tej księgi sam zaznacza, że korzystał w swoim dziele z tego, czego nauczył się od starców, a ci znów zaczerpnęli od swoich ojców (8, 9).

Pracę Ks. P. znamionuje wybitna znajomość języka hebrajskiego oraz języków ugaryckiego i fenicko-punickiego. Przystąpił bowiem do opracowania swej tezy doktorskiej po opracowaniu razem ze wspomnianym Dahoodem *The Grammar of the Psalter* (zob. M. Dahood, *The Psalms*, III vol., dz. cyt. str. 361—466).